

Benedictio aque.

D papa Ale

radre primeiro delle nome
ordenou q̄ na igreja se bēzes
se a agua q̄ se daa nos domi
gos ao pouo misturada com
sal bento: cujo modo de ben
zer he o seguinte. **E** primey
ro do sal. **Adiutoriu** nrm
in nomine dñi. **R** Qui fecit
celū z terrā. **Exorcismus.**

Exorciso te crea
tura salis per deū
vi + uuz: per
deum + verum:
per deum + sanctū: per deū
qui te per heliseum prophe
tā in aquam mitti iussit vt sa
neretur sterelitas aque vt ef
ficiaris sal exorcisatum in sa
lutē credentiū: vt sis oibus te
sumētibus sanitas aie z cor
poris: z effugiat atqz disce
dat ab eo loco in quo asper
sū fueris: oīs fantāsia z nequi
tia vel d̄sutia diabolice frau
dis: omnisqz spūs immūdus
adiuratus. **Per eū qui vētu**

rus est iudicare viuos z mor
tuos z seculum per ignē. **R.**

Amen. Oremus. Oratio.

Immensam clemētiā
tuā oēs eter ne de^o hu
militer implozamus: vt hāc
creaturā salis quā in vsuz ge
neris humani tribuisti bñ +
dicere z sāctū + ficare tua pi
etate digneris: vt sit omnib^o
sumētib^o salus mētis z cor
poris: vt quicquid eotactum
vel reperfū fuerit: careat om
ni immūdicia oīqz impugna
tione spūalis nequitie. **Per**
christum dñm nostrum. **R.**
Ame. Exorcismo da agua.

Exorciso te creatura aqz
in noie + dei patris om
nipotētis: z in noie + Iesu
xpi filij eiusdē dñi nri: z i vir
tute spūs + scī: vt fias aqua
exorcisata ad effugandā om
nē potestatē inimici: z ipsum
inimicū eradicare z explāta
re valeas cū āgelis suis apo
statis: per virtutē eiusdem
dñi nri iesu xpi: qui vēturus

Benedictio aque.

est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ scilicet pignē. **R.** *Almē. Orō.*

O Eus q̄ ad salutē huma
ni generis maxima q̄
q̄ sacramēta in aquarū sub
stantia cōdidisti: adesto propi
tū inuocationib⁹ n̄ris: ⁊ ele
mēto huic multimodis puri
ficationib⁹ preparato virtu
tē tue b̄ndictio ⁊ nis infūde
vt creatura tua misterijs tuis
seruēs ad abijciēdos demo
nes: morbosq̄ pellēdos: di
uine gr̄e sumat effectū: vt q̄c
quid in domib⁹ vel in locis
fidelium hec vnda resperferit:
careat omni imūditia: libere
tur a noxa: non illic resideat
spūs pestilēs: nō aura corū
pēs: discedāt infidie oēs late
tis inimici: ⁊ si quid est quod
aut incolumitati habitantium
inuidet aut quieti: aspersione
hui⁹ aq̄ effugiat: ⁊ salubritas
p̄ inuocationē sc̄i tui nōis ex
petita ab omnib⁹ impugna
tiōib⁹ sit defēsa: per eū q̄ vē
tu. **R.** *Almē. Aquilance o sal*

na aqua ē modo d̄ cr̄is d̄isē
do.

O m̄mixtio salis
⁊ aq̄ pariter fiat: in no
m̄ie pa ⁊ tris: ⁊ si ⁊ lii: ⁊ spi
rit⁹ ⁊ sc̄i. **R.** *Almē. V. D̄ns*
vobiscū. **R.** ⁊ cū spū tuo. **Orō.**

O E⁹ inuicte virtutis au
ctor ⁊ insupabilis im
perij rex ac semp magnific⁹
tr̄iphator: qui aduersedāna
tionis vires reprimis: q̄ ini
mici rugientis seuitiā supas
qui hostiles nequitas potē
ter expugnas: ted̄ne tremētes
⁊ supplices d̄precamur ac pe
tinus vt h̄ac creaturā salis ⁊
aq̄ dignāter acci ⁊ piās be
nignus illu ⁊ stres: pietatis
tue more sc̄i ⁊ fices: vt vbi
cūq̄ fuerit aspsa: per inuoca
tionē sancti tui nōis oīs infe
statio immūdi spūs abijciat
terrorq̄ venenosi serpētis p
cul pellatur: ⁊ presētia sancti
spūs nobis m̄iam tuā poscē
tib⁹: vbiq̄ adesse dignetur.
Per, in v̄nitate eiusdē. Per
oia secula. **R.** *Almen. Quā*

Ad baptizandum puerum.

do laçarêa aqua bêra nagen
 te digã. añ. **A**spges me dñe
 isopor müdabor: lauabisme
 ⁊ sup niuê d'albabor. **ps.** Mi
 serere mei de⁹. **v.** **G**loria patri.
 añ. **A**spges me dñe. **E** des
 de pascoa atee o pêthecoste
 diram. **V**idi aquam egrediē
 tem d' templo a latere dextro
 alla: ⁊ oēs ad quos peruenit
 aqua ista salui facti sunt ⁊ di
 cēt alleluya alleluya. **ps.** **N**ō
 fitemini dño quoniã. **v.** **G**lo
 ria patri. **Sicut.** **R**epetitur.
Vidi aquã. **v.** **E**stẽ de nobis
 dñe miãz tuã: cõ alla. **no tpo**
da pascoa. **R.** **E**t salutaretuũ
 da nobis. **v.** **D**ñe exaudi ora
 tionẽ meã. **R.** **E**t clamor me
 us ad te veniat. **v.** **D**ñs vo
 biscũ. **R.** **E**t cũ spũ tuo. **O**fo

Audi nos dñe sancte
 pater omnipotēs eter
 ne de⁹: ⁊ mittere digneris sã
 ctum ágelum tuum d' celis: q̃
 custodiat: foueat: ptegat: vi
 sitet ⁊ d'fẽdat oēs habitãtes i
 hoc habitaculo di. **i** Per xp̃z

Seguese ho
 modo d' bautzar os homẽs
 segundo o costume i Romã.
Estãdo ho sacerdote no
 lumear da porta da igreja: ⁊
 os q̃ trazẽ o menino ou pes
 soa pa bautzar fora da porta
 preguntaraa o sacerdote co
 mo se chama ho que se ha d'
 bautzar: ⁊ nomeãdo o dira.

Vid petis ab
 ecclesia di. **R.**
Fidẽ. **P**regũ
 ta. **F**ides quid
 tibi pstat. **R.**
Vitã eternã. **D**iga entã
 ho sacerdote. **S**i vis habe
 re vitã eternam serua mãda
 ta. **D**iliges dominum deum
 tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex
 tota aĩa tua: ⁊ primum tuuz
 sicut te ipsum. **I**n his duob⁹
 mãdatis totã lex p̃det: ⁊ p̃
 phete: fides autẽ est vt vnuz
 deum in trinitate: ⁊ trinita
 tez in vnitate venereris. **N**e
 q̃ confundendo personas:

Ad baptizandum puerum.

neq; substantiã separando. Alia em̄ est p̄sona p̄fis alia filij: alia sp̄s sc̄i. Sed horum triũ vna est diuinitas. Creat ergo d̄ te spiritus malignus ⁊ ingrediatur sp̄s bonus: p̄ eũ q̄ v̄turus est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculũ per ignẽ. **R. Amẽ. Alcabado isto diga.** **R.** Tri ab eo immũdi sp̄i ritus: ⁊ da locũ sp̄i sc̄o pa raclito. **Alqui bafeje noro sto do bautizado ẽ modo d̄ cruz ⁊ diga.** **IA.** Accipe sp̄itũ sc̄ctũ: p̄ istã insufflationẽ ⁊ dei benedictionem. **v. I** Pax tibi **R.** Et cũ sp̄ tuo. **Despois façalhe o sinal da cruz na testa dizẽdo.** **IA.** Signũ saluatoris dñi nr̄i iesu xp̄i in fronte tua pono. **Outra vez lhe faça o sinal da cruz sobre a testa ⁊ sobre o coraçã dizẽdo.** **IA.** Accipe signũ cru+ cis tã in frõte q̄ in corde sũmã sc̄i licet fidei celestiuũ p̄ceptorũ. **Talis esto moribus: vt tẽplũ deiã esse possis: ingressusq;**

ecclesiã dei euasisse te laq̄os mortis letus agnose. **Idores ce idola: respue simulacra: cole deũ patrẽ oipotẽtẽ: ⁊ iesuz xp̄z filiũ eius vnicũ dñm nr̄z Qui v̄turus est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculũ p̄ ignẽ.** **R. Amẽ. Oremus. Ofo.**

Direces nostras q̄s dñe clemẽter exaudi ⁊ hũc electũ tuũ crucis dñice: cuius eum imp̄ssione signa+ mus virtute custodi vt magnitudinis gl̄ie tue rudimẽta seruãs p̄ custodiã mãdatoꝝ tuoruũ ad regenerationis gloriã puenire mereatur. **I**der xp̄m dñm nr̄m. **R. Amẽ. Oremõ.**

Orus qui humani generis ita es cõditor: vt sis etiã reformator: pp̄itiare populis adoptionis: ⁊ nouo testamento sobolẽ noue prolis ascribe: vt filij promissionis qd̄ nõ potuerunt assequi per naturã: gaudeãt se recepisse p̄ gr̄am. **I**der xp̄z dñz nr̄z. **R. Amẽ. Oremõ. Alcabada esta**

Ad baptizandum puerum.

oraçã ponha a mão dextera
sobre a cabeça do bautizado
e diga. **Oremus. Oratio.**

Omnipotēs sempiternē
deus pater dñi nři iesu
xpi respicere dignare suphūc
famulū tuū quē ad rudimēta
fidei vocare dignat^o es. Om
nē cecitatē cordis ab eo expel
le: disrumpe omnes laqos sa
thane quibus fuerat obliga
tus. Asperi ei dñe ianuā pieta
tis tue: vt signo sapientie tue
imbutus: omniū cupiditatus
fetoribus careat: et suauē odo
rē preceptorū tuorum in eccle
sia tua let^o sentiat. Tibi diser
uiat: et proficiat de die in diē:
vt idoneus efficiatur accede
re ad grāz baptismi tui. **Per**
eū qui venturus est iudicare
vivos et mortuos et seculum
per ignē. **Amen. Alqui benze**
raa ho sal e diz. Bene **+** dic
omnipotēs de^o hāc creaturā
salis bene **+** dictione celesti
ad effugādum inimicum qđ
tu dñe sactifi **+** cādo scīfices

bene **+** dicendo benedicas:
fiatqz omnibus accipiētibus
pfecta medicina pmanēs in
visceribus eorum: in noie dñi
nři iesu xpi. Qui vētur^o est iu
dicare viuos et mortuos et secu
lū p ignē. **Ho sal acabado o**
bēzer tome delle e metao na
boca do bautizado dizēdo.
IA. Accipe sal sapiētie vt p
pitiatio sit tibi in vitā eternā.
R. Pax tibi. R. Et cū spiritu
tuo. **Oremus. Oratio.**

Omnipotēs pater nři deus
vniuersē cōditor verita
tis: te supplices exoramus: vt
hūc famulū tuum respicere di
gneris propitius: et cū primū
pabulū salis gustantē nō diu
tius esurire permittas quomi
n^o cibo expleatur celesti. Qua
tenus sit semp dñe spiritu fer
uēs: spe gaudēs: tuo semp no
mini seruiēs: pduc eum dñe
qsumus ad noue regeneratio
nis lauacrū: vt cū fidelib^o tuis
promissionuz tuarum eterna
premia consequi mereatur.

Ad baptizandum puerum.

Per xp̄s dñm n̄r̄s. R. Amē.

Oremus. **O**ratio. **D**eus abrahā: de⁹ isaac: deus iacob: de⁹ qui moyfi famulo tuo in monte sinai apparuisti: ⁊ filios israel d̄ terra egypti eduxisti: deputanseis angelum pietatis tue: qui custodiret eos die ac nocte: q̄s vt mittere digneris sanctum angeluz tuum qui similiter custodiat ⁊ hūc famulū tuū ⁊ p̄ducat eū ad gratiaz baptismi tui. **Per xp̄s dñs n̄r̄s. R. amē.**

Argo maledicte diabole recognosce sentētiā tuā ⁊ da honorem deo viuo ⁊ vero: da honorem iesu christo filio ei⁹ ⁊ spiritui sc̄to: vt creas ⁊ recedas ab hoc famulo dei. Qui ita euz sibi dñs noster iesus xp̄s ad suā sanctam gratiā ⁊ benedictionem fontē q̄ baptismatis vocare dignat⁹ est: p̄ hoc signū sc̄te cru⁺cis qđ nos in frōte eius damus tu maledicte diabole: nūquā audeas violare: per eum qui

vēturus est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculū p̄ ignē. **R.**

O Amē. **O**remus. **O**ro. **D**eus abrahā: de⁹ isaac: de⁹ iacob: de⁹ q̄ moyfi famulo tuo i mōte sinai apparuisti: ⁊ filios isrl̄ d̄ terra egypti eduxisti: deputās ei angelū pietatis tue: qui custodiret eos die ac nocte: q̄s vt mittere digneris sanctū angelū tuū q̄ similiter custodiat ⁊ hūc famulū tuū ⁊ p̄ducat eū ad gr̄az baptismi tui. **Per xp̄uz dñs noster. R. Amē. Ad iuratio.**

Adiurat⁹ per nomen dei eterni cuz tua victus inuidia trementis gemēs q̄ discede: ni hilq̄ tibi sit cōmune cum seruo dei iā celestia cogitāte renūtiaturo tibi: ⁊ seculo tuo: ⁊ beata immortalitate victuro. **Da igitur honore adueniēti spiritui sancto: qui ex summa celi arce descendēs perturbatis fraudib⁹ tuis diuino fōte purgata pectora vel sanctifi-**

Ad baptizandum puerum.

cata corda de otēplum & habi
taculus perficiat. Et ab oibus
penitus noxis preteritorū cri
minū liberatus dei seru^o gra
tias perēni deo referat semp
& benedicat nomē eius in se
cula seculorum. **R.** Amen.

Exorcismus.

Exorciso te immūde spi
ritus. In noīe pa⁺tris: & fi
⁺lij & spiritus ⁺sancti: vt ex
eas & recedas ab hoc famulo
dei. Ipse enim tibi imperat
maledicte dānate: q̄ siccis pe
dibus mare ambulauit: & Pe
tro mergēti dexterā porrexit.

Exorciso te maledicte diabole
recognosce sentētiā tuā
& da honorē deo viuo & vero
da honorē iesu xp̄o filio ei^o &
spiritui sc̄to: vt ex eas & rece
das ab hoc famulo dei. Quia
eū sibi dñs n̄r ies^o xp̄s ad suā
sc̄tāz gr̄az & b̄ndictionē sc̄tē
q̄z baptismatis vocare digna
t^o est p̄ hoc signū sc̄tē cru⁺
cis qd̄ nos in frōte ei^o dam^o:
tu maledicte diabole nūq̄ au

deas violare: per euz qui ven
tur^o es iudicare viuos & mor
tuos & sc̄lz p̄ ignē. **R.** Amē.

**Acabado d̄ dizer tudo isto me
tao na igreja dizem.** Ingre
dere in sc̄ctā ecclesiā deivt ac
cipias benedictionem celestē
a dño Iesu christo. **Acaba
do de entrar digam todos.**

Pater n̄r. & **Credo in deum**
**Quando aa pia diga o sa
cerdote este Evangelho.**

ISecundū Mattheum.
In illo tempore. Oblati
sunt Iesu paruuli: vt manus
eis imponeret & curaret. Des
cipuli autē increpabant eos.
Iesus autē dixit eis. Sinite
paruulos: & nolite prohibere
eos ad me venire: talium est
regnū celorum. Et cum impo
suisset eis manus abūt inde.

**Despois tendo a mão sobre
a cabeça do bautizado diga.**

Adiuratio.

Nec te lateat sathana im
minere tibi penas: imminere
gehēnā: imminere tibi diem

Ad baptizandum puerum.

iudicij diem qui venturus est
velut clibanus ardēs: in quo
tibi atq; vniuersis āgelistuis
eternus veniet interit⁹. Qua
propter diabole da honorem
deo viuo & vero: & Jesu xpo
filio eius. In cuius noie atq;
virtute adiuro te quicumq; es
immūde spūs vt ex eas & rece
das ab eo. **IA.** fiatq; vas mū
dū ad superuenientē sanitatē
spūs sancti. Sitq; etiā templū
dei viui: quem deus & dñs no
ster ad suam gratiā vocare di
gnatus est. Qui cū patre & spi
ritu sancto viuit & regna i se
cula seculorū. **R.** **Almē.** **Des**
pois tome do seu cuspor toq
nas orelhas: & narizes do bau
tizado dizēdo. Effeta quod
est ad aperire nares & aures
i ordē suauitatis: tu autē effu
gare diabole: appropinqbit
enim iudicium dei. **Despois**
bēza a agua da pia nesta for
ma. **Oratio.**

Audi nos omnipotēs
deus: & in huius aque

substantiā tuā immisce virtu
tem: vt abluēdo per eā & sant
tatem simul & vitā mereamur
eternā. **Per christū dominū**
nostrū. **Almē.** **Exorcismus.**

A Exorciso te creatura aq;
in noie dei & patris om
ni potentis: & in noie Jesu &
xpi filij eius: & in virtute spūs
& sancti. Exorciso te omnis
virtus diaboli vt oīs fantasia
eradicetur: & effugetur ab hac
creatura aq;: vt fiat fons aque
faliētis in vitam eternā: vt q;
ex ea baptizatus fuerit: fiat tē
plum dei viui: & spūs sanctus
habitet in eo in remissionem
peccatorū. In noie dñi nostri
Jesu xpi: qui venturus est iu
dicare viuos & mortuos & se
culū per ignem. **R.** **Almen.**
Acabado este exorcismo to
medo oleo chamado chrisma
& lāceo na agua da pia ē mo
do de cruz dizendo. **S**ancti
ficetur & secūdetur fons iste:
in nomine pa & tris & fi & lij
& spiritus & sancti. **Almen.**

Ad baptizandum puerum.

Despois falla com o bautiza
do per modo de pergunta: e
respondão os padrinhos ou
elle dizêdo. **IA.** Abrenuncio.
sathane. **R.** Abrenūcio. **P**re
gunta. **Et omnibus pompis**
eius. **R.** Abrenuncio. **P**regū
ta. **Et omnibus operibus ei⁹**
R. Abrenūcio. **Alqui lhe faça**
ho final da cruz no peito e a
tre as espadas com ho oleo
chamado dos meninos: dizê
do. **Et ego te linio oleo salu**
tis in xp̄o iesu dño nostro: vt
habeas vitã eternã. **R.** Amē.
Feyto isto: perguntarlhe ha
polos artigos da fee dizêdo.
IA. **Q** redis in deum patrem
omnipotentē creatorē celi: e
terre. **R.** Credo. **P**regū. **C**re
dis e in iesuz christū filiū ei⁹
vniciū dñm nostruz natum e
passum. **R.** Credo. **P**regūta.
Credis e in spiritū sanctum:
sanctã ecclesiã catholicam: sã
ctorū cõmunionē: remissionē
peccatorū: carnis resurrectio
nē: vitã eternam. **R.** Credo.

Despois pregūtalhe se quer
ser bautizado dizendo. **IA.**
Vis baptizare. **R.** Volo. **E**n
tã o bautize molhãdo o tres
vezes com a agua benta que
bêzeo na pia e diga. **IA.** **E**go
te baptizo i nomine patris e
filij e spūs sancti. **Despois**
õ tirado da pia ho bautizado
façalhe ho sacerdote ho final
da cruz na cabeça cõ ho oleo
q̄ chamam chrisma e diga.

O **D**eus omnipotēs pater
dñi nostri Iesu christi:
qui te regenerauit ex aqua e
spū sancto quiqz dedit tibi re
missionē oīuz peccatorū: ipse
te liniat chrismate salutis: i vi
tã eternã. **Amē.** **Despois po**
nhalhe o capello dizêdo. **A**c
cipe vestē cãdidã e imaculatã
quã pferas ante tribunal dñi
nri iesu xpi: e habeas vitam
eternã. **Amē.** **IA.** **O** cabo d' **o**
do metalhe a cãdea acesa na
mãõ dizêdo. **A**ccipe lãpadã
irreprehensibilē: custodi bap
tismã tuuz vt cū dñs venerit

Ad baptizandum puellam.

ad nuptias possis occurrere
in alua iusticie celestis. **Amē.**

C **Acabado isto os despida
e amoeste os padrinhos q̄
ensinem a fee aos afilhados.**

C **Seguese ho modo d̄ bau
tizas as molheres segūdo ho
custume i Romão.**

C **Estando ho sacerdote no
lumear da porta da ygreja e
os q̄ trazē ha minina ou pes
soa pera bautizar fora da por
ta: preguntara ho sacerdote
como se chama e que se ha d̄
bautizar: e nomeando a d̄ira**

Pregunta.

Quid petis ab
ecclesia di. **R.**
Fiat. Pregun
ta. Fides qd
tibi p̄stat. **R.**

**Vitam eternā. Diga entam
ho sacerdote. Si vis habere
vitā eternam serua mādata.
Diliges dñz deuz tuum ex to**

to corde tuo: e ex tota anima
tua: e primū tuū sicut te ipsū
In his duobus mādatiſ to
ta lex p̄det e prophete Fides
autē est vt vnū deū in trinitate
e: e trinitatē in vnitare vene
reris. **N**eqz cōfundendo per
sonas: neqz substātiā sepa
rādo. **A**lia enim est persona
patris: alia filij: alia spūs san
cti: sed horū triū vna est diui
nitas. **E**reat ergo de te spūs
malignus: e ingrediatur spi
ritus bonus. **I**per eū qui ven
tur⁹ est iudicare viuos e mor
tuos e seculū p̄ ignē. **R.** **Amē**
Acabado isto diga. E xi ab
ea imunde spiritū: e da locum
spiritui sancto para cleto. **Q**q̄
baseje no rosto da bautizada
em modo de cruz e diga. **IA.**
Accipe spiritū sanctū: p̄ istā
insufflationē e di benedictio
nē. **R.** **P**ax tibi. **R.** **E**t cū spi
ritu tuo. **D**espois façalhe o
final da cruz na testa dizēdo.
IA. Signū saluatoris dñi nos
tri iesu xpi in frōte tua pono

Ad baptizandū puellam.

Otra vez lhe faça o final da
cruz sobre a testa e sobre o co
raçam dizêdo. **ñ.** Accipe si
gnū cru **+** cis tā in frōte quā
in corde summā scilicet fidei
celestiū preceptorū. **T**alis esto
morib⁹: vt tēplū dei iam esse
possis: ingressusqz ecclesiā dei
euasisse te laqueos mortis le
tus agnosce. **N**on resce idola:
respue simulacra: cole deū pa
trē omnipotentē: e iesuz xpm
filiū ei⁹ vnicū dñm nřz. **Q**ui
vēturus est iudicare viuos e
mortuos e seculū p ignē. **R.**
Amen. **O**remus. **O**ratio.

Direces nostras dñe q̄s
clemēter exaudi e hanc
electā tuaz crucis dñice: cui⁹
eā impressione signa **+** mus
virtute custodi vt magnitudi
nis glie tue rudimēta seruās
per custodiā mandatorū tuo
rū ad regenerationis gloriāz
peruenire mereatur. **D**er xpm
dñz nostrū. **R.** **A**men. **O**rem⁹.

Deus qui humani gene
ris ita es cōditor: vt sis

etiam reformator: propitiare
populis adoptionis: e nouo
testamento sobolē noue pro
lis ascribe: vt filij pmissionis
quod nō potuerunt assequi p
naturam: gaudeāt se recepisse
se per gratiam. **D**er xpm dñz
nostrū. **A**men. **O**remus. **A**ca
bada esta oraçā ponha amão
dreta sobre a cabeça da bau
tizada e diga. **O**ratio.

Omnipotēs sempiternē
deus pater domini nři
Iesu xpi respicere dignare
super hāc famulā tuam quam
ad rudimēta fidei vocare di
gnatus es. **O**mnē cecitatem
cordis ab ea repelle: disrumpe
omnes laqos sathane quibus
fuerat obligata. **A**peri ei dñe
ianuam pietatis tue: vt signo
sapientie tue imbu⁹: omniū
cupiditatum fetorib⁹ careat:
e suauē odorē preceptorū tuo
rū in ecclesia tua leta sentiat.
Tibi deseruiat: e proficiat de
die in diē: vt idonea efficiatur
accedere ad gratiam baptis

Ad baptizandum puellam.

mi tue. **I**per eū qui venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculū per ignē. **A** mē. **A** qui benzer a ho sal nesta forma q se segue **B**ene ⁊ dic omnipotes deus hāc creaturā salis bene ⁊ dictione celesti ad effugā dū inimicū quod tu dñe facti fi ⁊ cando factifices: bene ⁊ dicēdo benedicas: fiatq3 omnibus accipiētibus pfectame dicina permanēs i viscerib9 eorum: in noīe dñi nostri iesu christi. **Q**ui vēturus est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculum per ignem. **O** sal acaba do de benzer tome **O**lle ⁊ me tao na boca da bautizada di zēdo. **I**A. Accipe sal sapiētie vt ppitiatio sit tibi i vitā eternā. **R.** **E**t cū spū tuo. **O**remus. **O**ratio.

O **R**9 patrū nostrorū de9 vniuerse conditor veritatis: te suplices exoram9: vt hanc famulā tuā respicere digneris propitius: ⁊ eam primū pabulū salis gustantē nō

diutius esurire permitas quominus cibo expleatur celesti. **Q**uatenus sit semp domine: spū feruēs: spe gaudēs: tuo sēper nomini seruiens: perduc eam domine q3 ad noue regenerationis lauacrū: vt cum fidelibus tuis promissionum tuarū eterna premia cōsequi mereatur. **I**per xp3 dñm nr3.

R. **A**mē. **O**remus. **O**ratio.

Deus celi: de9 terre: ds Angelorū: deus prophetarū: deus martyrū: deus omnium bene viuētium: deus cui omnis lingua confitetur: celestium terrestrium: ⁊ infernorū: te inuoco dñe: vt hāc famulā tuā perducere ⁊ custodire digneris ad grām baptismi tui

Adiuratio.

E **R**go maledicte diabole recognosce sētentiā tuā ⁊ da honorem deo viuo ⁊ vero: da honorem iesu xpō filio eius ⁊ spiritui sancto: vt ex eas ⁊ recedas ab hac famula dei **Q**uia ita eā sibi dñs noster ie

Ad baptizandum puellam.

sus xpus ad suā sāctā gratiā
et benedictionē fontēqz bap
tismatis vocare dignat⁹ est
p hoc signū sctē cru⁺ cis qđ
nos in frōte eius damus: tu
maledicte diabole: nūquā au
deas violare: per eū qui vētu
rus est iudicare viuos et mor
tuos et seculū p ignē. *R. am.*

Oremus. *Oro.*
Deus abrahā: de⁹ isaac
deus iacob: deus qui tribus
israel liberaſti: et susanā de
falso crimine liberaſti: te sup
plex de precor dñe: vt liberaſ
hāc famulā tuā: et perducere
eam digneris ad gratiā bap
tismi tui. **Adiuratio.**

Adiuratus p nomē dei
eterni cum tua vict⁹ inuidia
tremēs gemensqz discedeni
hilqz tibi sit cōmune cū ancil
la dei iā celestia cogitante re
nuntiatura tibi: et seculo tuo
et beata imortalitate victura.
Da igitur honorē adueniēti
spiritui sctō: qui ex summa ce

li arce dscēdens perturbatis
fraudibus tuis diuino fonte
purgata pectora vel scificas
ta corda dō tēplū et habitacu
lū perficiat. Et ab omnibus
penit⁹ noxis preteritorū cri
minū liberata dei ācilla gra
tias perēni deo referat semp
et benedicta nomē ei⁹ in sclā
sclorū. *R. Amē. Exorcism⁹.*

Exorciso te immūdi spī
ritus p pa⁺ trem et fi
⁺liū et spiritū⁺ sanctū: vt
ereas et recedas ab hac famu
la dei. Ipse enīz tibi imperat
maledicte damnate: quice co
nato oculos aperuit: et quatri
duanū lazarū d monumēto
resuscitauit. Ergo maledic
te. **Et supra. Acabado de di
zer tudo isto meta a na ygre
ja dizēdo. Ingredere insan
ctam ecclesiā dei: vt accipias
benedictionem celestē a dño
Jesu christo. Acabado d en
trar digā todos. Pater n^r.
et Credo in deū. **Uegādo
aapia digā o iacerdote esse****

Ad baptizandum puellam.

euāgelho. Secūdū matheū.

In illo tēpore. Oblati sunt paruuli iesu: vtnanus eis imponeret: & curaret. Discipuli autem increpabāt eos. Iesus autē dixit eis. Si nite paruulos: & nolite prohibere eos ad me venire: taliuꝝ est em̄ regnū celoz. Et cū imposuisset eis manū abiit: inde **Despois tēdo a mão sobre a cabeça da bautizada diga.**

Ad iuratio.

DEcete lateat sathana i minere tibi penas: imminere gehēnam: imminere tibi diem iudicij: diē qui vēturus est velut clibanus ardēs in quo tibi atq; vniuersis āngelis tuis eternus veniet in terit°. Qua propter diabole da honorē deo viuo & vero: & Iesu xpō filio eius. In cuius noīe atq; virtute adiuro te quicūq; es immundespūs vt ex eas & recedas ab ea fiat q; vas mūdū ad superueniē tē sanitatē spiritus sācti. Sit

q; etiā tēplum dei viui: quā de⁹ & dñs noster ad suā gratiā vocare dignat⁹ est. Qui cum patre & spiritu sc̄to viuit & regnat in secula seculoz.

R. Amen. Despois tome do seu cuspo & toq̄ nas orelhas & narizes da bautizada dizēdo. Effeta quod est ad aperire nares & aures in odorē suauitatis: tu autē effugare diabole: aprouinquit eniz iudiciū dei. Depois bēza a agua da pia nesta forma

Oratio.

Audī nos omnipotēs de⁹: & in huius aq̄ substantiā tuā immisce virtutē vt abluēdi per eā & sanitatē simul & vitā mereantur eternā. Per xpm dñm nostrum. **R. Amen. Exorcismus.**

Axorciso te creatura aq̄ in noīe dei + patris omnipotētis: & in noīe Iesu + christi filij eius: & in virtute spiritus + sācti. Exorciso te omnis virtus diaboli: vt om

Ad baptizandum puellam.

nis fantasia eradicetur et effu-
getur ab hac creatura aque:
ut fiat fons aque salientis in vi-
ta eterna: ut que ex ea bap-
tizata fuerit: fiat templum dei
vivi: et spiritus sanctus habi-
tet in ea in remissionem pecca-
torum. In nomine domini nostri iesu
christi: qui venturus est iudi-
care vivos et mortuos et secu-
lum per ignem. **R.** Amen. **Acaba-**
do este exorcismo tome do o
leo chamado chrisma et lan-
ce o na agua da pia e modo
de cruz dizedo. Sanctificetur
et fecundetur fons iste: in nomine
pa-**tris** et fi-**lij**: et spūs **sc̄i**. **A**men. **Depois** falacom
a bautizada p modo de pre-
gunta: et respondã os padri-
nhos ou ella dizedo. **IA.** **A**b
renūcias sathane. **R.** **A**bren-
nūcio. **P**regūta. **E**t oib⁹ pō-
pis ei⁹. **R.** **A**brenūcio. **P**re-
gunta. **E**t omnib⁹ operibus
ei⁹. **R.** **A**brenūcio. **Alqui** he
faça ho final da cruz no pey-
to et atreas espadoas cō ho

oleo chamado dos meninos
dizedo. **E**t ego te linio oleo
salutis in xp̄o Iesu dño m̄o
ut habeas vitã eternam. **R.**
amē. **Feito isto preguntalhe**
hapolos artigos da fee dizē
do. IA. **C**redis in deum pa-
trē omnipotētem creatorem
celi et terre? **R.** **C**redo. **P**re-
gunta. **C**redis et in iesū xp̄m
filiuz eius vnicū dñm nostrū
natum et passum. **R.** **C**redo,
pregunta. **C**redis et in spiri-
tum s̄ctum: sanctã ecclesiã
catholicã: sanctorum cōmu-
nionē remissionē pctōrū car-
nis resurrectionē: vitã eternã
R. **C**redo. **Depois** pregūte
lhe se q̄r ser bautizada dizē-
do. **IA.** **V**is baptizari. **R.** **V**o-
lo. **Entã** a bautize molhãdo
ha tres vezes cō a gua bēta
q̄ bēzeo na pia et diga. **IA.** **E**-
go te baptizo in nomine patris
et filij: et spūs s̄cti. **Depois**
d tirada da pia a bautizada
façalhe ho sacerdote o final
da cruz na cabeça cō o oleo

Ad baptizandum plures.

que chamã christima e diga.

Deus omnipotens pater domini nostri Jesu xpi: qui te regenerauit ex aqua e spiritu sancto quiq; dedit tibi remissionẽ omniũ peccatorũ: ipse te liniat christimate salutis: in vitã eternam Amen. **Depois ponhalhe o capelo dizẽdo. Accipe vestem candidã e immaculatã quam perferas ante tribunal domini nostri Jesu christi: e habeas vitã eternam. Amẽ.**
Não cabo de tudo metalhe a cãdea acesa na mão dizẽdo. Accipe lampadem irreprehensibilem: custodi baptismum tuum vt cum dominus venerit ad nuptias possis occurrere ei in alua iusticie celestes. Amen.

Acabado isto os despida e amoeste aos padrinhos q; em sinem a fee as afilhadas.

Eseguese ho modo d'bau tizar muytos juntamẽte: segundo ho costume i Romão

Estando o sacerdote no lumear da porta da igreja: e os q; trazẽ as criãças ou peçoas pera bautizar fo: a da porta pregũtara ho sacerdote como se chamão as que se hão de bautizar e nomeãdo os dira **Pregunta. IA IA.**

Quid petitis ab ecclesia di. R. Fidẽ. P:egũta. Fides quid vobis prestat.

R. Vitam eternã. Diga em tão ho sacerdote. Si vultis habere vitam eternã: seruate mandata. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo: e ex tota anima tua: e proximũ tuũ sicut te ipsus. In his duobus mādatis tota lex p̄det e prophete. Fides autẽ est vt vnũ deũ in trinitate: e trinitatẽ in vnitate veneremini. Neque

Ad baptizandum plures.

fundēdo personas: neq; sub
stantiā separando. Alia enī
est psona p̄fis: alia filij: alia
spū sc̄i. Sed horū triū vna
est diuinitas. **E**reat ergo de
vobis spūs malignus ⁊ igre
diatur spūs bonus. **P**er eū
qui vēturus est iudicare vi
uos ⁊ mortuos ⁊ seculuz per
ignē. **R.** Amen. **A**cabado if
to diga. **E**ri ab eis immun
de spūs: ⁊ da locum spū sc̄to
paracleto. **A**lqui bafeje nos
rostos dos bautizados ē mo
do de cruz ⁊ diga. **IA.** Acci
p̄te spūm sc̄iū: per istā insuf
flationē ⁊ dei benedictionē.
⁊ **P**ax vobis. **R.** Et cū spū
tuō. **D**espois façalhes ho si
nal da cruz nas testas dizen
do **IA.** Signū saluatoris dñi
nostri Jesu xp̄i in frontibus
v̄ris pono. **O**utra vez lhes
faça o sinal da cruz sobre as
testas ⁊ sobre os coraçōes di
zendo. **IA.** Accipite signū
crucis **+** tā in frōtibus quā
in cordib⁹ s̄ama sc̄z fidei ce

lestiū preceptorū. **T**ales esto
temoribus vt templa dei iā
esse possitis igressiq; eccliam
dei euasisset os laq;os mortis
letiagnoscite. **D**orrescite do
la respuite simulacra colite
deū patrē omnipotētē: ⁊ iesū
christū filiū eius vnicū dñm
nostrū. **Q**ui venturus est iu
dicare viuos ⁊ mortuos ⁊ se
culum per ignē. **R.** Amen.

Oremus. **O**ratio.
Quereces nostras q̄s dñe
clemēter exaudi: ⁊ hos elec
tos tuos crucis dñice: cuius
eos impressiōe signa **+** mus
virtute custodi vt magnitu
dinis gl̄e tue rudimēta seruā
tes per custodiam mandato
rū tuorū ad regenerationis
gloriā peruenire mereantur
Per christum dñm nostrū.
R. Amē. **O**remus. **O**ratio.

Deus q̄ humani gene
ris ita es cōditor: vt sis
etiā reformator: propitiare
populis adoptionis: ⁊ nos
testamēto sobolē noue pro

Ad baptizandum plures.

lis ascribe: vt filij pmissionis
quod nō potuerunt assequi
p naturā: gandeāt se recepif
se per gratiā. Per xp̄z dñm
nostrū. **A**mnē.

**Acabada esta
oraçã ponha a mão dextera
sobre as cabeças dos bap-
tizados: e diga Orem⁹. Orō.**

Omnipotēs sēpiterne
deus pater dñi nostri
Jesu xp̄i. respicere dignare
sup hos famulos tuos quos
ad rudimēta fidei vocare di-
gnatus es. Omnē cecitatem
cordis ab eis repelle: disfrum
peoēs laq̄os sathane quibus
fuerāt obligati. Aperiēis do-
mine ianuā pietatis me: vt si-
gno sapiētie tue ibutis: oīuz
cupiditatum fetorib⁹ careāt
et suauē odorē p̄ceptorū tuo-
rū in ecclesia tua leti sentiāt.
Tibi deseruiāt: et proficiāt o-
die i die: vt idonei efficiātur
accedere ad gratiam bap-
tis mi tui. Per eū qui venturus
iudicare viuos et mortuos
et seculū p ignē. **A**mnē. **Alqui**

**benzera o sal nesta forma q̄
se segue. Bene** et dic oīpo-
tēs de⁹ hāc creaturā salis be-
nedictione celesti ad effugā-
dū inimicū qd tu dñe sancti-
fi et cādo sactifices: bene et
dicēdo bñdicas: fiatqz om-
nibus accipiētib⁹ p̄fecta me-
dicina pmanēs in viscerib⁹
eorū: in noīe dñi nostri Jesu
xp̄i. Qui vēturus est iudica-
re viuos et mortuos et seculū
per ignē. **S**al acabado de
bēzer tome o lle e metao nas
bocas dos bapuzados dize
do. **A**ccipite sal sapiētie
vt propitiatio sit vobis in vi-
tā eternā. **R.** Par vobis. **R.**

Et cū spū tuo. Orem⁹. Orō.
Omnipotēs patrū n̄orum de⁹
vniuerse cōdit or veri-
tatis: te supplices exoramus
vt hos famulos tuos respice
re digneris propitius: et eos
primū pabulū salis gustātes
non diutius esurire pmittas
quomin⁹ cibo expleatur cele-
sti q̄tenus sint semp dñe spū

Ad baptizandum plures.

seruientes: spe gaudentes: tuo
semper nomini seruientes p
duceos dñe q̄s ud noue rege
neratioais lauacruy: vt cum
fidelibus tuis promissionum
tuarum eterna p̄mia cōsequi
mereatur. **¶** Per christum do
minuz nostrum. **R.** Amen.

Oremus. **Oraciam.**

O Deus abrahā: de^o isaac
de^o iacob: de^o q̄ moyfi famo
lo tuo in mōte sinai apparu
isti: et filios israel de terra e
gypti eduxisti: deputās eis
angeluz pietatis tue: q̄ custo
di ret eos die ac nocte: q̄s vt
mittere digneris sanctuz an
gelum tuū q̄ similiter custo
diat et hos famulos tuos et
perducatur eos ad gratiā bap
tismi tui. **¶** Per christum do
minum nostrum. **R.** Amen.

**Quando os baptizandos fore
soos femeas deire esta ora
ç amaras et digna sequinte.**

O Deus celi: de^o terre: de^o
āgeloz: de^o prophetaz
de^o martirum: de^o omnium

beneuinentim: deus cui om
nis lingua cōfiteatur: celestiu
trrestriu et infernoū: te inuo
co dñe: vt hos famulos tuos
pducere et custodire digne
ris ad gratiam baptismi tui.

Ad iuratio.

¶ **A** Rgo maledicte diabo
le recognoscesententiā
tuā: et da honorē deo viuo et
vero: da honorē iesu xp̄o fi
lio eius spūi sancto: vt exeat
et recedas ab his famulis dei
¶ Qui ita eos sibi dñs n̄r iesus
xp̄us ad suā sctāz gr̄am et be
nedictionē fōtēqz bap tisma
tis vocare dignatus est: per
hoc signū sancte cru **¶** **¶** **¶**
cisq̄d
nos in frōtib^o eozū damus:
tu maledicte diabole: nāquā
audeas violare: per eum qui
vēt^o est iudicare viuos et
mortuos et seculum per ignē

R. Amē. **Oremis.** **Oratio.**

O Deus abrahā: de^o isaac
deus iacob: de^o q̄ moy
fi famulo tuo i mōte sinai ap
paruisti: et filios israel de ter

Ad baptizandum plures.

ra egypti eduxisti: deputans eis angelū pietatis tue: q̄ custodiret eos die ac nocte: q̄s vt mittere digneris sc̄ifi angelū tuū qui similiter custodiat ⁊ hos famulos tuos: ⁊ perducatur eos ad gratiā baptismi tui. **Per christū dominū n̄m. R. Amen.** **Quando os baptizados fore suos feminas deire esta orac̄ā atras ⁊ digā a sequente. Oratio. Oratio.**

O Deus abrahā: de⁹ isaac deus iacob: deus q̄ tribus israel liberaſti: ⁊ susānā de falso crimine liberaſti: te suplex d̄ precor Domine: vt liberaſ has famulas tuas: ⁊ perducere eas digneris ad gratiam bautismi tui.

Adiuratio.

Adiuratus per nomen dei eterni cū tua victus inuidia tremēs gemenſq; discede: nihilq; tibi sit commune cū seruis dei iā celestia cogitātibus renūciaturis tibi ⁊ se

culo tuo: ⁊ btē immortalitati victuris. **Da igitur honore adueniēti sp̄i sc̄to: qui ex ſūma celi arce deſcēdēs perturbatis fraudibus tuis diuino ſōte purgata pectora vel ſc̄ificata corda de otēpla ⁊ habitacula perficiat. Et ab omnibus penitus noris preteritorum criminū liberati dei serui gratias perēni dō referat semper ⁊ benedicant nomē eius in secula seculorum. R.**

Amen. Exorcismus.

Exorciso te immūde spiritus. **In nomine patris: ⁊ filii: ⁊ sp̄s sc̄ti: vt creas ⁊ recedas ab his famulis dei. Ipse eſt tibi imperat maledictē dānate: q̄ sic cis pedibus mare ambulauit ⁊ Petro mergenti dexteram porrexit. **Quando fore suos feminas. Exorcismus.****

Exorciso te immūde spirit⁹ per pat̄rē ⁊ filiū ⁊ spiritū sc̄ti vt creas ⁊ recedas ab his famu-

Ad baptizandum plures.

labus dei. Ipse enim te imperat maledicte dānate. q̄ cecornato oculos aperuit: ⁊ quatri duanum lazarū de monumē

(to suscitauit

Oratio maledicte diabole recognosce sentētiā tuā ⁊ da honore deo uiuor ⁊ uero da honorem iesu christo filio eius ⁊ spiritui sācto: ut ex eas ⁊ recedas ab his famulis di. Quia ita eos sibi dñs noster Iesus x̄ps ad suā sctā gratiā ⁊ benedictionē fontēqz baptismatis vocare dignatus est per hoc signū sācte cruce ⁊ eis quod nos in frōnibus eorum damus: tu maledicte diabole nunquā audeas violare. **Per eū** q̄ vēturus est iudicare uiuos ⁊ mortuos ⁊ seculū per ignem. **R.** Amē. **Acabado de dizer tudo ysto metaos na ygreja dizendo.** Ingredimini in sāctāz ecclesiam dei ut accipiatis benedictionē celestē a dño iesu x̄po. **Acabado de entrar digam todos.** **Idē. n̄.**

Crede in deū. **Chegādo aa pia diga ho sacerdote esse euāgelho. Secūdū matheū.**

In illo tēpore. Oblati sūt iesu paruuli: ut manus eis imponeret ⁊ curaret. Discipuli autē increpabāt eos Iesus autē dixit eis. Sinite paruulos ⁊ nolite prohibere eos ad me venire: taliū est regnū celorū. Et cū imposuisset eis man⁹ abiit inde. **Despois tēdo a mão sobre as cabeças dos bautizados diga.**

Adiuratio.

Necte lateat sathana imminere tibi penas: imminere gehēnā: imminere tibi diem iudicij: diem qui vēturus est velut clibanus ardēs: in quo tibi atqz vniuersis āgelis tuis etern⁹ veniet interitus. Quapropter diabole da honorem deo uiuo ⁊ uero: ⁊ Iesu christo filio eius. In cuius nomine atqz vii tute adituro te q̄cūqz es immūde spūs ut ex eas ⁊ recedas ab eis. **Siant qz vasa**

Ad baptizandum plures.

munda ad superueniētem sanitate spūssacti. Sintqz etiā tēpla dei viui: quos Deus ⁊ dñs noster ad suā grāz vocare dignatus est. Qui cū p̄re ⁊ spū sancto viuit ⁊ regna in sc̄la seculorū. **R. Almē. Despois tomedo seu cuspo ⁊ toq̄ nas orelhas ⁊ narizes dos bautizados dizēdo. Effeta** qd̄ est ad aperire nares ⁊ aures in odorē suauitatis: tu autē effugare diabole: appropinquabit enim iudiciū dei. **Despois benza a agua da pia nesta forma. Oratio.**

Quādi nos ōps deus: ⁊ in huius aque substātiā tuāz immisce virtutē: vt abluendi per eā ⁊ sanitatē simul ⁊ vitā mereatur eternāz. **Per x̄pm dñz n̄z. Exorcismus.**

Quorciso te creatura aq̄i noīe dei pā tris omnipotētis: ⁊ in noīe iesu x̄pi filij eius: ⁊ in virtute spūs s̄acti. Exorciso te omnis virt⁹ diaboli vt omnis fantasia era

dicetur ⁊ effugeť ab hac creatura aque: vt fiat fons aq̄ salientis in vitāz eternā: vt q̄ ex ea baptizati fuerint: fiāt tēpla dei viui: ⁊ spūs s̄ctūs habitet in eis in remissionē peccatorum. In noīe Dñi n̄ri Iesu x̄pi qui venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ seculū p̄ ignem. **R. Almē. Acabado este exorcismo tome do oleo chamado chrisma: ⁊ lāceona agua da pia ē modo de cruz dizēdo. Sanctificetur ⁊ fecūdetur fōs iste: in nomine pā tris: ⁊ fī l̄ij: ⁊ sp̄ritus s̄ sancti. Almē. Despois fale cōhos bautizados p̄ modo de pergunta: ⁊ respondā os padrihos ou eles cada hū por si juntamēte. **IA. IA. Abrenūciatis sathane. R. Abrenūcio. Pergunta. Et omnibus pōpis eius. R. Abrenūcio. Pregūta. Et omnibus operibus eius. R. Abrenūcio. Alqui l̄hes faça o sinal da cruz nos peitos ⁊ antre has espadoas****

Ad baptizandum plures.

cō ho oleo chamado dos me-
ninos: dizêdo. **E** t ego vos
linio oleo salutis in xp̄o iesu
dño nostro: vt habeatis vitã
eternam. **R.** **A**mnẽ. Feito isto
pregũtarhes ha pol^o artigos
da fee dizêdo. **IA. IA.** **C**redi-
tis in dñm patrẽ omnipotẽtẽ
creatorẽ celi z terre. **R.** **C**redo.
Pre. **C**reditis z in iesũ
xp̄z filiũ eius vnicũ dñm nřz
natus z passum? **R.** **C**redo.
Pre. **C**reditis z i spũz scũz
sanctam ecclesiã catholicã
sanctorũ cõmunõnẽ remissio-
nẽ peccatorũ: carnis resurrec-
tionẽ: vitã eternã. **R.** **C**redo.
Despois pregũtelhes se que-
rẽ ser bautizados dizêdo **IA**
Vultis baptizari. **R.** **V**olo.
Entã os bautize: molhando
hos cada hũ deles per sitres
vezes cõ ha agua bẽta q̄ ben-
zeo na pia z diga. **IA.** **E** go
te baptizo in nomie patris z
filij z spũs sancti. Despoys
de tirados da pia hos bauti-
zados, façalhes ho. sacerdo

te ho final da cruz nas cabe-
ça com ho oleo que chamam
chusina z diga. **O**ratio.

Deus omnipotẽs pater
dñi nostri Iesu christi
q̄ vos regenerauit ex aqua z
spiritu sãcto quiqz dedit vo-
bis remissionẽ omnium pec-
catorũ: ipse vos liniat chris-
mate salutis: in vitãz eternã.
Amnẽ. Despois ponhbles os
capellos dizêdo. **A**ccipite
vestes cãdidas z immacula-
tas q̄s perferatis ante tribu-
nal dñi nostri Iesu christi: z
habeatis vitãz eternã. **A**mnẽ.
IA **N**o cabo de tudo metalhesa
cãdea aceia nas mãos dizên-
do. **A**ccipite lâpadẽ irrepres-
sibilem: custodite baptis-
mum vestrum vt cum domi-
nus venerit ad nuptias possi-
tis ei occurrere in aula iusti-
tie celestis. **A**men.

Cabado isto os õspida z
amoeste hos padrinhos que
ensinem a fee aos afilhados.

Ad benedicendum sponfos.

C Isto note ho sacerdote q̄
ãtes de começar ha bautizar
had ter aparelhada agua: sal
e oleos: e candeia de cera cõ
lume, e ha de preguntar que
sam os padrinhos e madri
nhas: os quaes nã passaram
do numero ordenadonas cõ
stituições do seu bispado: e se
rgam fieis na fee.

C Tambem note q̄ a forma
do bautismo he esta. **E go te
baptizo i nomine patris e fi
lij e spūs sancti.** Da qual nã
se pode tirar palaura algũa:
porq̄ tirãdo a, o tal bautismo
fiquaria nenhũ: cuja materia
he agua: e sem ella nam se faz
y sso mesmo bautismo.

C Ainda mais ha de notar q̄
nũca jamais se atreua abauti
zar pessoa que ja for baptiza
da e se duuidar ser assi ou nã:
baptizaraa cõ esta cautela di
zendo. **Si es baptizatus ego
non te rebaptizo: e si non es
baptizat⁹ ego te baptizo. In
noie patris e filij e spūs sancti.**

C Segue se ho
modo de receber e benzer os
nouve casados, segundo ho
custume i Romão.

C Despois de feitas pello sa
cerdote ao pouona igreja pu
blicamente as tres amoesta
ções que a sancta madre igre
ja manda: pera que digam se
sabẽ auer hi algũ impedimẽ
to: mãde elle sacerdote vir aa
porta da ygreja os noyvos
nã auẽdo couisa q̄ estorue serẽ
recebidos: e aa porta ãtes d
entrar na igreja os venha re
ceber cõ toda a graça e gafa
lhado que poder pregũtãdo
lhe ahũ e outro como se cha
mã e se sã cõtentes de se casa
rẽ ambos: despois tornaraa
preguntar ao pouo q̄ esteuer
přete, se por vëtura algũ dos
que ahi estam sabe couisa por
onde se deua e pedir o tal ca
samento: e nam auẽdo legi
timo impedimẽto, nã fara al
se nã recebello e logo em a

Ad benedicendum sponfos.

forma seguinte. Tomara as
mãos dereitas d'abos e ajun-
tar-lhas ha, e fara q̄ cada hū
delles diga assi. **Qu.** **IA.** rece-
bo a vos. **IA.** p̄ marido lidi-
mo: ou por molher tidima: af-
si como manda a sc̄ta madre
y greja d̄ i Roma. Enã releua
mais dizer o marido primei-
ro q̄ a molher: se nã quãto for
costume da terra. Depois de
recebidos, pode os benzer se
quiser cō estes versos e ora-
ções seguintes. **R.** Adiutoriu
nostrū in noie dñi. **R.** Qui fe-
cit celū e terrā. **R.** Sit nomē
dñi bñdictū. **R.** Ex hoc nunc
e vsq; in seculum. Oremus.

Propitiare dñe supplica-
tionibus nris e institu-
tis tuis q̄bus p̄pagationē ge-
neris humani ordinasti beni-
gn⁹ assiste vt qd̄ te auctore ju-
giter te auxiliāte seruet. **Per**
xp̄m dñz nrm. **Benedictio.**

Per omnia secula seculoz
R. Amē. **R.** Dñs vobiscū. **R.**
Et cū spiritu tuo. **R.** Surfuz

corda. **R.** Habemus ad dñz.
R. Gratias agamus dño deo
nro. **R.** Dignuz e iustū est.

Uere dignū e iustum est
equū e salutare. **IA.** os ti-
bi semp e vbicq; gratias age-
re. **Dñe** sancte pater oipotēs
eterne de⁹. Qui potestate vir-
tutis tue de nichilo cuncta fe-
cisti. Qui dispositis vniuersi-
tatis exordijs homini ad ima-
ginē dei facto: ideo insepara-
bile mulieris adiutorium con-
didisti: vt femineo corpori de
virili dares carne principiu.
Docens qd̄ ex vno placuisset
institui nunq̄ liceret disiūgi.
deus q̄ tam excelēti misterio
coniugalem copulam conse-
crasti: vt christi e ecclie sacra-
mentū presignares in federe
nuptiarū. **Deus** p̄ quē mulier
iungitur viro: e societas prin-
cipaliter ordinata ea benedi-
ctione donatur: q̄ sola nec p̄
originalis peccati penā: nec
p̄ diluuij est ablata sentētiam
Respice propitiuz super hos

Ald benedicendum panem.

famulos tuos q̄ maritali sunt iungēdi cōsortio: ⁊ tua expectūt protectione muniri. Sit i eis iugū dilectionis ⁊ pacis fideles ⁊ casti iūgātur i xp̄o: ⁊ imitatores sanctorū p̄ma neāt. Sit hec femina amabilis vt i Rachel viro suo. Sit sapiēs vt i Rebecha. Longeua ⁊ fidelis vt Sarra. i Nihil in eis ex actib⁹ suis ille actor preuaricationis vsurpet neri fidei mandatisq; dei per maneat vnico thoro iuncti contact⁹ illicitos fugiāt: muniāt infirmitatem suaz roborē discipline. Sint verecūdia graues pudore venerabiles doctriinis celestib⁹ eruditi. Sint fecundi sobole. Sint probati ⁊ innocētes: ⁊ ad beatorū requiē atq; ad gaudia eterna perueniāt: ⁊ videant filios filiorum suorum vsq; ad tertiā ⁊ quartam progeniem: ⁊ ad optatam simul perueniāt se nectutem. i Per eūdem dominuz nostruz Iesum xp̄z. ⁊c.

✠ Dominus vobiscum. R.
Et cum spiritu tuo. Oremus.

Oratio.

Quesumus omnipotēs deus: instituta prouidētie tue pio amore comitare: ⁊ q̄ hos legitima societate connectis: lōgeua pace custodias. i Per xp̄m dñz nostrū. ⁊c.

Alcabada esta bençam a moestara ho Sacerdote aos noyvos casados que traba lhem quanto em elles for, de viuer em amor: ⁊ temor de Deos, ⁊ antre si guardē paz ⁊ concordia: entam entrem todos na ygreja ⁊ encomendem se a Deos ⁊ vam se quādo quiserem.

Segue se ho modo d bençer o pão aos domingos: ⁊ com esta forma de bençã po dē bēzer qualq; outra coufa.

✠ Adiutorium nostrū in nomine domini. R. Qui fecit celum ⁊ terram. Exorcismus.

Ad communicandum infirmos.

Exorciso te creatura. *in.*
In noie dei + pñs oi-
potētis e fi + lñ e spñs + scñ
vt q̄ in humanos vsus crea-
es salutes e prosperitatē ope-
reris fidelibus qui te sumere
cum dei honore e gratiaz ac-
tione ad vtilitates suā que-
rint. Per eū qui v̄turus est
iudicare viuos e mortuos e
seculum p̄ ignē. *Amē. Ofo.*

Bene + dic dñe creaturā
istam. *in.* Et sit remedi-
um salutare generi humano
e presta per inuocationes tui
scñ nominis: vt quicūq; ex ea
sumpserint vel gustauerit cor-
poris sanitates e anime tutel-
lam accipiāt. Per christū do-
minum nostrum. *Amē. Di-*
ta e sta orçam lancea agua bē-
ta sobre a coua que benze: e
quando no erozissimo dia.

In nomine patris. *rc. E na*
orçam. Benedic domine.
Faça ho sinal da Cruz sobre
a dita coua que benze.

D modo de
leuar a communham aos do-
entes segundo ho costume
ihomão he este.

Encomendara o sacerdo-
te aos q̄ teuerē cuidado do e
fermo q̄ tenhã a casa limpa e
se pode ser: armada: e hũa
mesa posta pera nella poer o
caliz ou custodia. E partido
da igreja, leuara a consigohũ
moço do ordeēs que leue agua
bēta e hũa alenterna cõ hũa
cãdea de cera acesa: e galhe-
tas com vinho e agua: e esse
moço ou clerigos algũs ou-
tros se se poderem achar, ho
ajudē todo ho caminho a re-
zar o salmo d. *Miserere mei*
deus. Ou quaesqr outros sal-
mos indo: e tambē vindo se
trouerem sacramēto: e leua-
rã outras cãdeas acesas se as
ouuer: e campainha tãgēdo
diãte: e paleo ecima: e entrã-
do na casa onde esta o doen-
te diga. v̄. Dar huic domini.

Ad communicandum infirmum.

R. Et omnibus habitantibus in ea. **Depois** posta a custodia na mesa, lance a agua benta no doente e toda a casa dizendo. **Asperges me dñe. ps Miserere. R. Gloria patri. ps Asperges. etc.** Entã tome a cruz e chege se ao doente: e façalhe adorar: e elle diga esta oraçam. **Oratio.**

Omninus iesus christus qui dixit discipulis suis quecumque ligaueritis super terram erunt ligata et in celo: et quecumque solueritis super terram erunt soluta et in celo: et quorum numero (quos indignos) nos esse voluit: ipse te absoluat per ministerium nostrum ab omnibus peccatis tuis: quecumque cogitatione, locutione, operatione negligenter egisti, et a nexibus peccatorum absolutus perducere dignetur ad regna celorum. **Qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum. R. Amen.** **Recabada esta oraçam, o sacerdote tome ho sancto sacramento**

et mostreo ao pouo e ao enfermo: e digalhe q ho adoze dizendo estas palavras **Dñe non sum dignus vt intres sub tectum meum: sed tãto dic verbo: et sanabitur anima mea.** **Depois** dee ho sacerdote ho sacramento ao enfermo dizendo. **Accipe frater viaticum corporis dñi nostri iesu christi: q te custodiat ab hoste maligno: et perducatur in vitam eternam. R. Amen.**

Depois laue os dedos sobre ho calez. com vinho primeyro e logo com agua: ho qual lauato rio dara ao doente pa q laue a boca com elle e o beba: e acabado isto diga esta oração. **Dñe exaudi orationem meam. R. Et clamor meus a te veniat. R. Dñs vobiscum. R. Et cum spiritu tuo. Oremus.**

Omnine sancte pater omnipotens eterne deus: et fideliter deprecamur: vt accipienti fratri nostro sacro sanctum corpus dñi nostri iesu christi filij tui tantum corporis quam anime proficit ad re-

Ordo vngendi infirmum.

mediū sempiternū. **¶** Per xp̄z
R. **Amē.** Alcabado isto dizē
do algūas palauras cōsola
tozias, despídase e vasse pa
a ygreja rezando os salmos
ja ditos: se leuar sacramento
como dito he: e na igreja di
ra aos q̄ acōpanharã ho sã
cto sacramēto o bē q̄ fizerã:
e perdões q̄ ganharã e des
pidilos ha lãçã dolhe sua bē
çã. **¶** Outro tãto fara na vncã.

Segue se ho
modo de vngir os doētes se
gundo o cūstume i Romão.

Faça ho sacerdote apare
lhar ho oleo dos enfermos
e estopas e hūa patena d'ca
liz posto tudo ē hū baciolim
po e lume e agua bēta e leue
tudo cōsigo e tãbē a cruz bai
ra sem pao: e vaa rezãdo ho
salmo de **M**iserere mei de.
e qualquer outros que forē
necessarios ate chegar aa ca
sa onde jaz ho doēte: e etrã

do nella vira. **¶** **¶** Par huic
domui. **R.** **Et oibus habitā
tib⁹ i ea.** **¶** **¶** Despois estãdo jū
to do ēfermo diga estas ora
çōes seguintes e no começo.
¶ **¶** **A**ldiutoriū nřz i noie dñi.
R. **Qui fecit celum e terrã.** **¶**
Dñs vobiscum. **R.** **Et cum
spū tuo.** **¶** **Oremus.** **¶** **Oratio.**

Nitro eat dñe
iesu xp̄i domū
hanc sub nře
humilitatis in
gressu eterna
felicitas: viuina p̄speritas se
rena leticia: charitas fructuo
sa: sanitas sēpiterna: effugie
at ex hoc loco accessus dño
nū: ad sint āgell pacis domū
qz hãc d̄ferat effugata discor
dia magnifica dñe sup nos
nomē sc̄tū tuū: e bñ **¶** dicit e
cōuersationi: sc̄ificat nře hu
militatis ingressum: q̄ sãctus
e pius es: e permanes cū pa
tre e spiritu sãcto i secula se
Oculorū. **R.** **Amē.** **¶** **¶** **O**ro.
i Remus e deprecemur

Ordo vngendi infirmum

dñm nřm iesuz xpř: vt bene
dicēdo bene + dicat hoc ta
bernaculū: z oēs habitātes ī
eo z ōt eis āgelū bonū custo
dē z faciat eos sibi seruire ad
cōsiderādum mirabilia d le
ge tua: auertat ab eis oēs cō
trarias ptātes: eripiat eos ab
oī formidine: z ab oī pturba
tiōe: ac sanos in hoc taberna
culo custodire dignetur: qui
cuz patre z spuz scđo viuit z
regnat in secula seculorum
Amen. Oremus. **Oratio.**

Audi nos dñe sancte
př oipotēs eterne de^o z
mittere digneris sctuz āge
lum tuū de celis q̄ custodiat:
foueat: ptegat: vīfitet atqz d̄
fēdat oēs habitantes in hoc
habitaçlo. per xpř. R. **Almē.**
Despois lāça aqua bēta so
bre ho doēte ē modo d̄ cruz
z despois p toda a casa dizē
do. **Asperges me dñe.** Com
Abiserere mei de^o: z glia přī
z p̄sa. **Asperges me dñe.** **Al**
cabado isto diga logo o do

ete ou p si ou cō ajuda do sa
cerdote a cōfissā geral: z sey
ta a absoluiçā: comece a vn
gir: z se ouer hi clerigos re
zē em tāto os sete salmos cō
suas ladainhas. Tome pois
o sacerdote o oleo z poñao
ē a patena quāto he parecer
q̄ abastaraa: z entam diga.

Istā nomine pa + tris z
fi + līj z spūs + scti ex
tinguatur in te oīs virt^o dia
boli per impositionē manuū
nřarū: immo p inuocationē
oīuz sctozū angeloz: archā
geloz: patriarchaz: ppehe
rū apłozū: martīz: cōfessorū:
virginū: atqz oīuz siml̄ sctō
rū. R. **Almē.** Despois tome
do oleo da patenacō o dedo
polegar da mão direita: z fa
ça cō elle o final da + no cor
po do ēfermo nas sete ptes a
bair o assinadas dizēdo a ca
da hū a dillas sua p̄ opria ora
çā como se segue: nos olhos
Per istā sctā vn + ctio
nē suā z p̄ssimā miam

Ordo vngendi infirmum.

parcat tibi dñs q̄c̄qd̄ oculor̄
vitio deliq̄sti. **ā. Mas orelhas**

Per istā sāctā vn̄ctionē ⁊
suā p̄ssimā miaz parcat tibi
dñs quicqd̄ auriū vitio deli-

quisti. **Almē. Mas narizes.**

Per istā sāctā vn̄ctionē ⁊
suā p̄ssimāz miam parcat
tibi dñs quicqd̄ nariū vitio

deliq̄sti. **Almē. Mas beijos.**

Per istā sāctā vn̄ctionē ⁊
suā p̄ssimā miaz parcat tibi
dñs quicquid tact⁹ vitio de-

liquisti. **R. Almē. Mas dees.**

Per istā sāctā vn̄ctionē ⁊
suā p̄ssimā miaz parcat tibi
dñs quicqd̄ libor̄ vitio deli-

quisti. **R. Almē. Em quanto**
o sacerdote vngir o doēte te

nha cōfigohū ministro q̄ ao
menos seja o ordē sinenores
o qual tendo ho bacio em q̄
esta a patena ⁊ estopas faça
das mesmas estopas a cada
prē das vngidas hū arneio
zinhō ou borbote das ditas
estopas ⁊ alimpe cō ellas ho
oleo q̄ o sacerdote pos: ⁊ po
nhaas no bacio: as q̄es cou
sas todas acabadas diga ho
sacerdote estes versos ⁊ ora
cões seguintes. **Hyrie eleison**

x̄pel. hyrie eleisō. Ps̄. n̄. R.

Et ne nos inducas. R. Sed

libera nos malo. R. Saluū

fac seruū tuū. R. Deus meus

sperātē in te. R. Aditte eidñe

auxiliū de sc̄tō. R. Et de sion

tuere eū. R. Esto ei dñe turris

fortitudinis. R. Alfacie iūmi

ci. R. Nichil proficiat inimic⁹

in eo. R. Et fili⁹ iniquitatis

nō aponatnocere ei. R. Dñe

eraudi orationē meā. R. Et

clamor me⁹ ad te veniat. R.

Dominus vobiscū. R. Et

cū sp̄u tuo. Oremus. Oratio

Ordo vngendi infirmum.

Domine deus q̄ p̄ apl̄
tuū locutus es ifirma-
tur q̄s in vobis: inducat p̄es
byteros ecclie ⁊ orēt sup eū:
vngētes cū oleo sācto inno-
mine dñi: ⁊ oratio fidei sal-
uabit ifirmū ⁊ alleuiabit eū
dñs: ⁊ si in pctis sit: dimiten-
tur ei: cura q̄s redēptor nos-
ter gr̄as spūs sancti lāgores
istius infirmi ⁊ sua sana vul-
nera eiusq̄ dimitte pctā: at-
que dolores cūctos cordis ⁊
corporis ab eo expelle: plenā
que ei interius exteriusq̄ sa-
nitatē misericorditer redde:
vt ope mie tue restitutus: ad
p̄stina reparet officia. Qui
cū patre ⁊ spū sc̄to viuis ⁊ re-
gnas in sclā scl̄orū. **R. Amē**

Respice q̄s dñe. **Orō**
famulū tuū. **¶** Fratrem
n̄m in infirmitate sui corpo-
ris fatiscētem: ⁊ aiā refoue
quā creasti: vt castigationi-
bus emēdato sesēiat tua me-
dicina saluatū. **¶** Per x̄pm do-
minū n̄m. **R. Amē. Orō.**

Domine sc̄tē pater om-
nipotēs eterne deus q̄
benedictionis tue gr̄as egi is
infūdēdo corporibus factu-
rā tuā multiplici pietate cus-
todis: adiuocationē tui no-
minis benignus assiste: vt fa-
mulū tuū. **¶** ab egritudine
liberatū ⁊ sanitate donatū:
d̄xtera tua erigas: virtute cō-
firmes: ptāte tue aris atq̄ ec-
clē tue sāctisq̄ altarib⁹ tuis
cū omni desiderata prosperi-
tate restituas. **¶** Per x̄pm dñz
n̄m. **R. Amen. Oratio.**

Dominus iesus x̄ps q̄
pud te sit: vt te defēdat
itra te sit: vt te reficiat: circa
te sit: vt te cōseruet: ante te sit
vt te deducat: post te sit: vt te
custodiat sup te sit vt te bene-
dicat. Qui in trinitate p̄fectā
vinit ⁊ regnat in sclā scl̄orū.
R. Amē. Despois espedin-
dose do enfermo digalhe al
guas palauras cōsolatorias
E acruz ficara p̄sta ē lugar
onde a veja o doente: ⁊ tabē

Ordo commendationis anime.

fique ahí a agua bēta: e che
gando aa igreja, lance aben
çam ao pouo e despidao co
mo dito he na comunhã: des
pois queime as sobreditas
estopas sobre a pia do bauti
zar e lãce cõ agua a cinza dl
las pello buraco da dita pia.
Despois se ho doente toda
uia esteuer em passamento e
o sacerdote ho for visitar di
galhe algũas cousas d'edifi
caçã e firmeza da fee: e reze
estas orações seguintes. **Of.**

Refiscere a christiana
d' hoc mūdo. In nomi
ne dei patris omnipotentis
q' te creauit. In nomine iesu
christi filij dei viui: qui pro te
passus est. In noie spūs scī
qui in te fufus est. In noie
angelorum e archangelorum
in noie thronoz e dñationū
In noie p'icipatuū e potes
tatuū. In noie cherubi e sera
phin. In noie patriarcharū
e prophetarū. In nomine sã
ctoruz apostolorū. In noie

sanctoruz martyru e cõfesso:ũ
In noie sãctorū monachoz
e eremitarū. In noie virgi
nū e omniū sãctoruz e scīarū
di. Hodie fit i pace loc' tuus
e habitatio tua fit i sãctã fiõ.
Per xp̄z dñz nřz. R. Amen.

O Deus misericors. **Of.**
Deus clemēs, deus qui
secūdū multitudinē miserati
onū tuarū peccata penitētiū
dles: e p'teritorū criminū cul
pas venia remissionis euacu
as respice propiti' super hūc
famulū tuū. **IA.** e remissionē
sibi omniū peccatoruz suoruz to
ta cordis cõfessione poscētē
miserator exaudi. ih̄enoua i
eo pijsime pater quicqd ter
rena fragilitate corruptuz:
vel quicqd diabolica fraude
violatū est: e vnitaticoz poris
ecclesie mēbrū redēptionis a
necte: miserere dñe gemitū
miserere lacrimarū ei': e nō
habētē fiducia nisi i tua mia
ad tue sacramētū recõciliati
onis admitte. **Per xp̄z. Of.**

L

Oratio commendationis anime.

Quoniam deo omnipotenti eterne noctis chaos immane deo charissime frater et diffugiat. Exurgat deus et dis ei cuius es creatura committo: diffugiat. Exurgat deus et dis ei cuius es creatura committo: ut cum humanitatis debitum morte interueniente persolueris: ad qui oderunt eum a facie eius. auctorem tuum quem te de limbo terre Sicut deficit fumus deficiant formauerat reuertaris. Egre sicut fluit cera a facie ignis sic pereant peccatores a facie dei. diem itaque anime tue de corpore: splendidus angelorum cetero Et iusti epuletur et exultent in occurat. Iudex plorum tibi fenatus occurat. Candidatorum tibi martyrum triumphator exercitus obuiet. Liliata rutilantium te confessorum turma circumdet. Jubilantium te virginum chorus excipiat: et beate detis in sinu patriarcharum te complexus astringat. Auditis atque festiuis christi iesu tibi conspectus appareat: quem te inter assistentes sibi iugiter interesse dicernat ignoratam omne quod horret in tenebris: quod stridet in flammis: quod cruciat in tormentis. Cedat tibi teterrimus sathanas cum satellitibus suis in adventu tuo te commitantibus angelis contremiscat: atque in risu in secula seculorum. Amen. Oratio.

Ordo commendationis anime.

Suscipe dñe animã famulã famuli tui sicut liberaſti
li tui in locuz sperãde ſi danielẽ & lacu leonũ. **Almẽ**
bi ſaluacionis a mia tua. **R.** Libera dñe aĩam famuli tui:
Almẽ. Libera dñe animã fa- ſicut liberaſti tres pueros de
muli tui ex oib⁹ periculis in camino ignis ardentẽ: & de
fernoz: & de laq̃is penaruz: & manu regis iniqui. **R.** **Almẽ:**
ex omnib⁹ tribulationib⁹. **R.** Libera dñe aĩaz famuli tui ſi
Almẽ. Libera animã famuli cut liberaſti ſuſanã & falſo cri
tui ſicut liberaſti Enoch & mine. **R.** **Almẽ.** Libera dñe
heliã de cõmuni morte mũdi aĩam famuli tui: ſicut liberaſ
R. **Almẽ.** Libera dñe aĩam fa ti dauid & manu regis ſaul &
muli tui: ſicut liberaſti noe & d manu golie. **R.** **amẽ.** Libe
diluuio. **R.** **amẽ.** Libera dñe ra dñe aĩaz famuli tui: ſicut li
aĩam famuli tui: ſicut liberaſ berãſti petrũ & paulũ & carce
ti abrahã & hur chaldeoz. **R.** rib⁹. **R.** **Almẽ.** Et ſicut beatiſ
amẽ. Libera dñe aĩam famu ſimã teclã virginẽ & martyre
li tui: ſicut liberaſti Job & pa & trib⁹ tormẽtis atrociffimis
ſſionib⁹ ſuis. **R.** **Almẽ.** Libe liberaſti: ſi liberare digneris
ra dñe aĩam famuli tui: ſicut aĩaz huius famuli tui: & tecũ
liberaſti iſaac de hoſtia & de facias in bonis congaudere
manu patris ſui abrahe. **R.** a celeftibus. **R.** **Almen.** **Oro.**
mẽ. Libera dñe aĩam famuli **O**mmendam⁹ tibi dñe
tui: ſicut liberaſti loth & ſodo aĩam famuli tui. **IA.** p̃ca
mis & & flãma ignis. **R.** **amẽ** mur q̃z te dñe ieſu xp̃e ſalua
Libera dñe animã famuli tui tor mũdi: vt p̃pter quã ad ter
ſicut liberaſti moyſen & ma ram miſericorditer deſcendi
nu pharaõis regis egyptioſ ſti patriarcharũ tuozũ ſimb⁹
rũ. **R.** **Almẽ.** Libera dñe aniſ inſinuare nõ renuas. **Algnof**

Ordo commendationis anime.

ce dñe creaturā tuā nō er dñs
alienis creatam: sed a te solo
do viuo ⁊ vero: qz nō est de⁹
ali⁹ p̄tēte: ⁊ nō est sc̄dm opa
tua. Letifica dñe aīam ei⁹ in
cōspectu tuo: ⁊ nememineris
iniq̄tatū ei⁹ ontīq̄rū: ⁊ ebbie
tatū q̄s suscitauit furor siue
feruor mali d̄siderij. Licet e
niz peccauerit tamē patrē ⁊
filiuz ⁊ spūz s̄ctū nō nega
uit: sed credidit: ⁊ zelū dei in
se habuit: ⁊ deū q̄ fecit oīa a
dorauit. **R. Amē. Alia ofo.**

Delicta iuuetutis ⁊ igno
rātiā ei⁹ ne memine
ris q̄s dñe: sed secūdm magnā
mīaz tuā memor esto illi⁹ in
gloria claritatis tue. Aperiā
tur ei celi colletētur illi āgeli
ī regnū tuū dñe seruuz tuū sus
cipe: suscipiat eū s̄ctūs micha
el archāgel⁹ dei: q̄ militie ce
lestis meruit principatū. Ve
niat illi obuiā s̄cti āgeli dī: ⁊
pducāt eū in ciuitatē celestē
hierusalē. Suscipiat eū bñs
petr⁹ apostol⁹: cui a deo cla

ues regni celestis tradite sūt
Adiuuet eū s̄ctūs paul⁹ q̄ di
gnus fuit esse vas electionis
Intercedat p̄ eo s̄ct⁹ ioānes
elect⁹ dei apl⁹ ⁊ euāgelista
cui reuelata sūt secreta celes
tia. **Orēt p̄ illo oēs s̄cti apli**
q̄b⁹ a dño data est ptās ligā
di atqz soluēdi. Intercedāt
p̄ eo oēs s̄cti ⁊ electi dei q̄ p̄
xp̄ino iētormēta ī hoc sc̄lo sus
tinuerūt: vt viciis carnis exu
tus: puenire mereatur ad glo
riā regni celestis. **Prestante**
dño n̄ro iesu Christo: qui cū
patre ⁊ spū s̄ctō viuūt ⁊ re. ⁊ c.

Segue se bo
modo de encomendar ⁊ en
terraros defunctos.

Costumase ātre os deuo
tos xp̄aos, nā tirar d̄ casa os
corpos dos mortos atee o p̄
lado ou cura da sua igreja d̄
cō seus clerigos: ⁊ cruz: ⁊ a
gua bēta, ⁊ ecomēdar os di
tos mortos: ⁊ o modo d̄ os
ecomēdar he o seguinte. **R.**

Ordo commédationis anime.

Subuenitesci dei: occurrite
angeli dñi. Suscipiētes ani-
mā eius. Offerētes eā in cōs-
pectu altissimi. **R.** Suscipiat
te christus qui vocauit te: et
in sinu abrahe angeli dedu-
cāt te. Suscipiētes. **V.** Requie-
ren eternā dona eis dñe et lux
ppetua luceat eis. Offerētes
ikyrīe el. rpe eleyson. ikyrīe
eleyso. **Ps.** nñ. **V.** Et ne nos
R. Sed libera. **R.** Requie-
ternā dona ei dñe. **R.** et lux
ppetua luceat ei. **R.** Al porta
inferi. **R.** Erue dñe animā
eius. **R.** Requiescāt in pace.
R. Amē. **R.** Dñe exaudi. **R.**
Et clamor. **V.** Dñs vobiscū.
R. Et cum. **Oratio.**

Tibi dñe comēdam⁹ ani-
mā famuli tui. **Ps.** vt de-
functus seculo tibi viuat et q̄
per fragilitatē mūdane con-
uersationis peccata: cōmisit
tu venia misericordissime pi-
etatis absterge. **Ps.** dñs
R. Amē. Alcabada esta ora-
çã to: nē a dizer. ikyrīe eley-

rpe el. ikyrīe eleyso. **Ps.** nñ.
V. Et ne nos. **R.** Sed liber.
R. In memoria eterna erit
iustus. **R.** Ab auditione ma-
la nō timebit. **V.** Ne tradas
bestijs animā cōfitentē tibi
R. Et aiām pauperis tui ne
obliuiscaris in finē. **V.** Nō in-
tres in iudiciū cuz seruo tuo
dñe. **V.** Quia nō iustificabit
in cōspectu tuo omnis viuēs
R. Al porta inferi. **R.** Erue dñe
R. Requiescāt in pace. **V.** Dñe
exaudi. **R.** Et cla. Dñs vo-
biscum. **Oratio.**

Suscipe dñe aiām famu-
li tui quam de ergastulo
hui⁹ seculi vocare dignatus
es: et libera eā d locis pena-
rū quietis ac lucis eterne bea-
titudine pfruatur: et inter sã-
ctos electos tuos in resurrectio-
nis glia resuscitari mereatur
Ps. dñs. **Despois disto aca-
bado: leuē o corpo aa igreja
onde o hã de eterrar: et pello
caminho vã cantãdo ou re-
zãdo se nam ouer quē cãte**

Ordo commendationis anime.

O salmo Misere mei deo
repetendo a cada verso do di-
to salmo sobredito respõso
(Subuenite facti) sem ver-
so ne pfa: e chegado aa igre-
ja despois de posto o corpo
no meyo do cruzeiro: diga o
sacrdote. **Orem.** **Oratio.**

Non intres in iudicium
cuz seruo tuo dñe: quia
nullus apud te iustificabit ho-
mo nisi per te omnium pecca-
torum ei tribuatur remissio nõ
ergo eum q̄s tua iudicialis se-
tẽtia premat: quem tibi vera
supplicatio fidei xp̄iane con-
mẽdat: sed gratia tua illi suc-
currẽte mereatur euadere iu-
dicium vltionis: qui dum vi-
ueret insignitus est signaculo
sacte trinitatis. Qui vivis e
regnas i sc̄la sc̄lor. **R.** Amẽ.
Despois digã outra vez ho
sobredito respõso. Subueni
te facti. Todos despois digã
kyrie eleyson. r. p̄. n̄.
Et ne nos. Dñs vobiscum.
Oremus. **Oratio.**

O cui omnia viuunt e
cui nõ pereunt moriẽdo
corpora n̄ra: sed mutantur in
melius: te supplices deprecamur:
vt suscipi iubeas animã
famuli tui. **Ita.** per manus san-
ctorum angelorum deducẽdam
in sinu amici tui habrahe pa-
triarche: resuscitãdãq; in no-
uissimo iudicij magni die e
quicquid vitiorum diabolo fallẽ-
te contraxit: tu pius e misericors
abluas indulgẽdo. **Per**
xp̄s. Et acabada esta oraçaõ cã
tem ou digam este responso
seguinte. Ne recorderis pec-
cata mea dñe. Dum veneris
iudicare seculum per ignẽ.
Dirige dñe deus meus in cõ-
spectu tuo viam meam. Dum
veneris. kyrie eleyson. r.
p̄. n̄. Oremus. Oratio.
Alc quesumus dñe hãc
cuz seruo tuo defuncto
misericiãdã vt factõ: u suoz
in penis nõ recipiat vicez q̄
tuam in votis tenuit volũta-
tem vt sicut hic cũ vera fides

Officium sepulture paruulorum.

iūri fidelīū turmis: ita illicēū
tua miseratio societ āgelicis
choris. **Per xp̄m dñm n̄m.**
Despois leue o corpo aa co
ua õde ha de ser eterrado ⁊
eterrēno: ⁊ etāro osclerigos
ou cura digā este iRespōso.
Libera me dñe d morte eter
na i die illa tremēda. Quādo
celi mouēdi sunt ⁊ terra. Dū
veneris iudicare seculū per
ignem. ⁊ Tremēs factus suz
ego ⁊ timeo dū discussio ve
nerit atqz ventura ira. Quā
do celi. ⁊ dies illa dies ireca
lamitatis ⁊ miserie dies ma
gna ⁊ amara valde. Dū ve
neris. iRequie eternam do
na eis dñe: ⁊ lux perpetua lu
cea eis. Libera me dñe. ⁊c.
iKyrie eleison. Xp̄e eleison.
iKyrie eleisō. ⁊ P̄r. n̄. Et ne
nos inducas in tentationē.
R. Sed libera nos a malo.
R. iRequie eternam dona ei
dñe. R. Et lux perpetua lu
ceatei. iRequiescāt in pace
R. Amen. Dñe exaudi ora

tionē meā. **R. Et clamor me**
us ad te veniat. ⁊. Dñs vo
biscuz. R. Et cum spiritu tuo

A **Oramus. Oratio.**
Absolue quesumus dñe
animā famuli tui: vt d̄factis
seculo tibi viuat: ⁊ q̄ per fra
gilitatē humana cōuersatio
ne peccata cōmisit tu veniā
misericordissime pietatis ab
sterge. **Per Xp̄m dominuz.**

Se for o corpo que enterrā
de moiber: mude se nas ora
ções o nome de famulo ē an
cilla: ⁊ semp̄ quādo diz. ⁊ Pa
ter noster. Lance o sacerdo
te agua benta sobre o corpo

T **Segue se ho**
modo de enterrar os meni
nos innocentes.

Encomēdeo o sacerdote
com ho respōso. Subueni
te sancti. ⁊c. o qual acabado
iKyrie eleison. Xp̄e eleison.
iKyrie eleisō. ⁊ Pater n̄. ⁊c.
Et nenos inducas in tētatio
nem. R. Sed libera. ⁊. Dñs

Officium sepulture paruulum.

vobiscum. **R.** Et cum spiritu Dñs vobiscū. **rc.** Oremus.
tuo. Oremus. **Oratio.**

Omnipotēs et mitissimē deus q̄ oīb⁹ paruulis renatis baptisate duz migrāt a seculo sine vlis eoz meritis vitā statim largiris eternā sicut aīe hui⁹ paruuli credim⁹ te fecisse: fac nos q̄s dñe per intercessionē beate marie virginis: et omniū sanctorū tuozū hic purificatis tibi mētibus famulari et in paradiso beatis paruulis perpetuo sociari. **Per christum.**

Dita esta oraça leuē o corpo aa igreja catãdo ou rezãdo os salmos. Laudate pueri dñz. et Laudate dñz de celis
Lhegãdo a igreja ponhãno logo na coua dizẽdo esta añ.
Iuuenes et virgines: senes cū iunioribus laudēt nomen dñi. ih̄s̄rie eleison. X̄pe eley sō. ih̄s̄rie el. Pater noster. Et ne nos. rc. b. Sinite paruulos venite ad me. R. Taliuz est enim regnū celozū. b.

Omnipotens sempiternus deus sancte puritatis amator: qui animā huius paruuli ad regnū celozū hodie misericorditer vocare dignat⁹ es: concede nobis ita innocēter agere: vt meritis tue sanctissime passionis: et intercessione beate marie virginis: et omniū sāctorū tuozū in eodē regno nos cū omnibus sāctis tuis et electis semper facies cō gaudere. **Qui viuīs et regnas. rc. Todos estes et q̄esqr outros sacramētos bençōes et encomendaçōes fara ho sacerdote cō sobrepeliza, estola et agua bēta: et ministro q̄ ho ajude: et lume de cera: et na sua freguefia aos seus fregueles.**

Acabase o bautisteiro romão: cō algũas outras couzas necessarias aos curas et capellães et cō as rubricas em lingoagē conforme ao mais geral vso de. **AD. D. LX.**

Fim